

Elever med problematisk skolfrånvaro

Jag vill tacka för interpellationen från Marit Normasdotter (V) som belyser en allvarlig problematik. Varje elev som vi kan få tillbaka till undervisningen från en problematisk skolfrånvaro är en stor vinst, såväl för eleven och dess familj som för samhället i stort.

1. Var tog de cirka 150 eleverna med problematisk skolfrånvaro vägen, som uppgavs i december men inte återfinns i statistiken från april? Hur förklarar kommunen denna skillnad?

Skillnaderna beror sannolikt på att uppgifterna är hämtade från olika förvaltningar. Utbildningsförvaltningen vet inte hur kultur- och fritidsförvaltningen definierar eller har uppgifter om elever med problematisk skolfrånvaro.

Utbildningsnämnden har beslutat om riktlinjer för skolfrånvaro i Botkyrka kommuns grundskolor för att tydliggöra hur problematisk frånvaro definieras och ska hanteras. Problematisksk olfrånvaro är när en elev har frekvent upprepad eller långvarig frånvaro som hindrar elevens lärande och sociala utveckling i skolan. Det är inte möjligt att ange en procentsats eller antal lektioner som en elev ska ha varit frånvarande från för att konstatera problematisk skolfrånvaro. Det kan skilja sig från fall till fall. En elev med goda förutsättningar att klara av skolarbetet kan i viss utsträckning vara frånvarande utan att måloppfyllelsen påverkas nämnvärt. En elev med mindre goda förutsättningar kan dock få stora problem redan vid en relativt begränsad frånvaro. Rektor är den som avgör i vare enskilt fall om det rör sig om problematisk skolfrånvaro eller inte.

Den dagliga hanteringen av elevers frånvaro sker på respektive skola i enlighet med skollagen (7 kap. 19 a §). Vid upprepad eller längre frånvaro ansvarar rektor för att frånvaron skyndsamt utreds. Utredningen ska göras i samråd med elev, vårdnadshavare och elevhälsa. När en utredning har inletts ska rektor även anmäla frånvaron till huvudmannen i avsett system. Nämnden får månadsvis en sammanställd rapport om inledda utredningar per skola. Under läsåret 2024/25 gjordes 185 anmälningar till utbildningsförvaltningen, varav 91 gällde pojkar och 94 gällde flickor. Flera av anmälningarna om problematisk skolfrånvaro kan hanteras genom insatser på skolnivå.

2. Hur avser kommunen att säkerställa att elever med omfattande eller total skolfrånvaro får det långsiktiga och individuellt anpassade stöd de behöver – nu när Skaparverkstan har avvecklats utan att något ersätter den?

För att förebygga skolfrånvaro är det viktigt att arbeta evidensbaserat. Enligt forskning framgår att olika typer av insatser kan göra skillnad, exempelvis:

- Förbättra skolklimatet, särskilt genom insatser som ökar läskunnighet och skolresultat.
- Kombinera aktiviteter för positivt skolklimat och socioemotionellt lärande.
- Stötta elever när de byter stadium eller skolform.

Alla skolor arbetar systematiskt för att främja närvaro. Goda lärmiljöer, tidiga insatser, ett välfungerande elevhälsoarbete och nära samarbete med hemmet är centrala delar i detta arbete.

Utbildningsnämnden bedömer att nämndens befintliga insatser för att främja skolnärvaro är mer effektiva och kopplade till skolans verksamhet. Under 2024 lyckades skolorna bryta total skolfrånvaro eller mycket begränsad skolnärvaro för 43 elever, medan det samma år endast var två elever som kom tillbaka till grundskolan efter att ha deltagit i Skaparverkstan.

3. Vilka konkreta planer finns för att utöka Team skolnärvaros kapacitet, eller skapa kompletterande verksamheter som bättre kan möta det ökande behovet av stöd till elever med allvarlig skolfrånvaro?

Det finns för närvarande inga planer på att utöka *Team skolnärvaro*. På skolorna i Alby finns *skolsociala team* som har i uppdrag att främja närvaron för elever med mycket hög skolfrånvaro. Insatsen är ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Bedömningen är att insatsen fungerar bra och ambitionen är att utöka med fler *skolsociala team* på fler skolor, något som är med i budgetprocessen för 2026.

Det finns också en ambition att införa en verksamhet för skolåtergång. Syftet är att nå den grupp elever som trots befintliga insatser har en långvarig, omfattande och problematisk frånvaro. Bedömningen är att en verksamhet som är specialiserad på denna problematik har bättre förutsättningar att ge det individuella stöd som eleverna behöver.

En annan reform som är i budgetberedning är pilotprojekt för tillgänglighetssäkring av två grundskolor. Förvaltningen framhåller att en sådan tillgänglighetssäkring skulle vara en kraftfull åtgärd för att förebygga att elever hamnar i problematisk långtidsfrånvaro.

4. Tänker kommunen bli en möjliggörare för fortsatt hemmasittande genom att ersätta tidigare verksamhet med digital distansundervisning? Har kommunen analyserat hur detta skulle påverka elevernas psykiska hälsa?

Huvudregeln är att undervisningen i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska bedrivas som närundervisning. Särskilt stöd i form av distansundervisning får användas om:

- Eleven inte kan delta i den ordinarie undervisningen på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik.
- Eleven riskerar att inte nå målen för utbildningen.
- Alla andra möjligheter till särskilt stöd är uttömda eller bedöms olämpliga.
- Elevens vårdnadshavare samtycker till distansundervisning.

Ett beslut om att en elev ska få särskilt stöd i form av distansundervisning får gälla för högst en termin åt gången. Det innebär bland annat att det minst en gång varje termin behöver säkerställas att elevens vårdnadshavare samtycker till distansundervisningen. Beslut om särskilt stöd i form av distansundervisning fattas inom ramen för ett åtgärdsprogram.

Även distansundervisning är något som förvaltningen, efter initiativ från Centerpartiet som vi bejakat, framlagt underlag till i budgetprocessen 2026. Den kan implementeras på olika sätt. Men den kräver upphandling och att de eleverna exempelvis studerar via en skola i Stockholms stad.

En framkomlig väg är att den blir en del av en återgångsskola, en annan är att rektorerna på enheterna själva ansvarar för det.

Willy Viitala (M), utbildningsnämndens ordförande